REMEMBRANÇA D'ISIDRE BONSHOMS I D'UN ARTICLE ECONÒMIC HISTÒRIC

ANTONI LLAGOSTERA i FERNÁNDEZ.

El treball que publiquem a continuació va suposar en el seu moment una aportació a l'anàlisi econòmica de la comarca i, avui, sense haver perdut aquest caràcter, té un alt contingut de text històric. Ambdós elements converteixen l'article d'Isidre Bonshoms es un text molt destacat per a un coneixement de la comarca del Ripollès.

L'article "El procés de la crisi a la comarca del Ripollès (1970-1977)" d'Isidre Bonshoms i Carbonell ha estat un punt de referència per a tots els estudis econòmics sobre la nostra comarca que s'han realitzat en els darrers anys[1]. Però es donava la paradoxa que sempre s'havia hagut de consultar fotocopiat i sempre s'havia citat d'aquesta manera. Mai no havia estat editat i fet públic. És aquesta una situació atípica, no gaire usual. El fet que hagi tingut aquesta rellevància, a pesar de la seva modesta presentació, demostra la seva vàlua i interès.

Aquest article d'Isidre Bonshoms és avui un clàssic, un treball que avui es pot considerar històric. La seva publicació podria ser considerada quasi una feina arqueològica. Estem lluny ja dels anys que analitza l'article, primers anys del setanta. Però les dades recollides i la seva anàlisi són encara avui uns elements il·luminadors. És per aquestes raons que hem considerat interessant editar-lo en els Annals del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès.

L'article de Bonshoms va posar de manifest els elements que donaven lloc a una de les més profundes crisis econòmiques que ha patit la comarca del Ripollès. L'article tenia la voluntat de donar llum a les causes d'una crisi econòmica,que aleshores era en el moment àlgid,[2] que va somoure de manera molt important la

1 Per exemple, el treball d'Isidre Bonsoms és citat per Antoni Soy: *El Ripollès, reconversió industrial i aprofitament dels recursos naturals* (1982). Servei d'Estudis de Banca Mas Sardà, promogut per la Diputació de Girona. I també, al llibre *L'economia del Ripollès. Una indústria en crisi en una comarca de muntanya*. Caixa d'Estalvis de Catalunya. Barcelona, 1989. Es tracta segurament dels dos treballs econòmics més importants dedicats al Ripollès en els darrers anys.

2 Antoni Soy en el seu llibre *El Ripollès, reconversió industrial i aprofitament dels recursos naturals* (1982) data el treball d'Isidre Bonsoms l'any 1978. Desconec si la datació fou fruït d'una consulta directa amb l'autor, ja que el treball no esmenta la data de la seva realitzada. En tot cas es una datació que deixa clara l'angle de visió de l'autor.

comarca. La comarca del Ripollès, a nivell econòmic, no ha estat mai més la mateixa després de la crisi de la segona meitat del anys setanta. Sols repassant el número de tancaments d'indústries tèxtils produïts en aquells anys i revisant els efectes de la crisi de la Farga Casanova, una de les principals indústries metal·lúrgiques del Ripollès, ja resta demostrada l'asseveració anterior.

L'autor de l'article que comentem, el ribatà Isidre Bonshoms i Carbonell, nascut el 5 d'abril de 1950, va estudiar a la Facultat d'Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Va treballar al Servei d'Estudis de la Caixa d'Estalvis Provincial de la Diputació de Girona i va ser professor d'Estructura Econòmica a la Universitat de Girona. Bonshoms, desgraciadament, va morir en un accident de trànsit, el febrer de 1989.

Aquest article d'Isidre Bonshoms, que fou distribuït fotocopiat per certs ambients polítics i econòmics, fou l'iniciador d'un corrent d'estudi econòmic, molt allunyat de les visions dels Plans de Desarrollo franquistes. No és, segurament, el primer material escrit sobre l'economia de la comarca, però sí que va iniciar una visió renovada, rigorosa i crítica. Sense cap dubte ha estat un dels elements que ha configurat el pensament polític i econòmic del polítics demòcrates ripollesos.

Sobre els motius que van provocar aquest treball d'Isidre Bonshoms, l'economista Antoni Soy, en la presentació del llibre El Ripollès, reconversió industrial i aprofitament dels recursos naturals[3], el febrer de 1983, va explicar que "...la història d'aquest estudi comença en el Congrés de Cultura Catalana[4], quan l'economista de Ribes de Freser, Isidre Bonshoms realitzà una primera aproximació a l'economia de la comarca".[5] Cal analitzar l'article d'Isidre Bonshoms, doncs, dins d'un corrent d'avaluació i anàlisi, que volia preparar l'arribada de la democràcia i de la reconstrucció democràtica i nacional.

Isidre Bonshoms, més enllà d'aquest article, va seguir sempre amb molta atenció la marxa econòmica de la comarca i dels estudis econòmics que es van encarregar, ja en l'etapa democràtica. Antoni Soy, en aquest treball ja citat, agraeix "la preocupació i l'interès de Pere-Jordi Piella i d'Isidre Bonshoms per la marxa del treball, que ha estat un esperonament constant per aquest".[6]

La lectura de l'article d'Isidre Bonshoms posa ràpidament en evidència els postulats teòrics i polítics que hi havia en la seva base. No és pas un article escèptic,

---

3 Soy: *El Ripollès, reconversió industrial i aprofitament dels recursos naturals* (1982).
4 Que es desenvolupà entre el gener de 1975 i desembre de 1977.
5 *El Ripollès*. Any 7. Número 152. 12 de febrer de 1983. Article signat per J. C. (Joan Colomer?).
6 Soy: *El Ripollès, reconversió industrial i aprofitament dels recursos naturals* (1982). Pàg.: 4.

és una mirada molt crítica a una situació de crisi econòmica, que en el cas del Ripollès, tenia causes externes i generals, fruit de la conjuntura econòmica del moment (l'anomenada crisi del petroli), però també (i aquí hi havia la novetat) arrossegarà causes internes a la mateixa estructura econòmica comarcal.

En la seva anàlisi, centrada com es pot veure en el títol, en els anys anteriors a la crisi iniciada a meitats del setanta, es veu clar que la crisi econòmica a la comarca del Ripollès tenia causes internes, molt clares, de manca d'inversió. Com resumeix Antoni Soy, Bonshoms "estima que al voltant del seixanta per cent dels dipòsits de bancs i caixes se'n van fora de la comarca, mitjançant els instruments legals –coeficients d'inversió, etc.– i a partir de l'estratègia dels grans grups financers espanyols".[7]

L'estudi deixà clar, com resumeix Soy, que "aquest procés és el que ha permès a Isidre Bonshoms de parlar de descapitalització de la comarca, descapitalització privada (industrial), financera -estimada en un 60 per cent els recursos financers que se'n van fora del Ripollès- i pública -fa una estimació del dèficit públic del Ripollès de 350 milions de pessetes a mitjan dels anys 70" i afegeix "Bonshoms ens parla d'un cercle viciós ja que <<l'empresa pot dir que al Ripollès manquen infrastructures, l'Estat que no es poden fer infraestructures si no hi ha un important pesespecífic i la banca que no pot invertir i fer crèdit si no hi ha qui li ho demani>>".[8]

Aquí tenim, doncs, publicat i públic, per primera vegada, un article econòmic important, històric (en el més ampli sentit), que a pesar dels anys, continua donant peu a moltes reflexions. Resti com a homenatge al seu autor, Isidre Bonshoms.

7 Soy: *El Ripollès, reconversió industrial i aprofitament dels recursos naturals* (1982). Pàg.: 140.
8 Soy: *El Ripollès, reconversió industrial i aprofitament dels recursos naturals* (1982). Pàg.: 245.